

Владимир Увалин
ОШ „20. октобар“
Врбас

ПРИЛОГ ИСТОРИЈАТУ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ „20.ОКТОБАР“ ВРБАС

Школска 1964/65. година

Припрема за ову школску годину почеле су априла 1964. године. Имајући у виду да је школско двориште, приликом предаје зграде на употребу, било неуређено и недовршено, а по површини пространо, СО Врбас је донела одлуку да се у делу те површине, у заједници са општинском СОФК-ом и Школским одбором изгради спортски центар (терени). У оквиру спортског центра предвиђено је да се изграде терени за: кошарку, одбојку, рукомет и мали ногомет. Цео посао око изградње терена поверен је Школи, с тим што ће финансирање изградње сносити Општински фонд за физичку културу, Школа и делом од помоћи ИПК *Врбас* и других привредних субјеката града.

Од априла т.г, организовано је вађење засада воћки које су биле у баштама претходних власника земљишта. Такође су порушене дотрајале шупе, а уместо њих саграђен је нови простор за смештај огрева.

По завршетку ових радова постављени су бетонски ивичњаци, озелењен је један део школског дворишта и ограђени су спортски терени.

Упоредо са овим радовима, у току лета, одвијали су се и радови на адаптацији још једне школске просторије. Реч је о просторији за друштвену активност, са малом свлачионицом.

Пошто је било предложено укидање школских кухиња, став о томе заузео је ОО ССРНС Врбас, те је предложио свим органима друштвеног управљања у школству и управама школа да са највећом озбиљношћу приступе предузимању одговарајућих мера у циљу даљег опстанка кухиња у школама, јер је дотадашње постојање школских кухиња позитивно оцењено, па се сматра да њихово укидање без претходног преиспитивања свих могућности за даљи рад, не би био оправдано.¹

Школска година почела је 5. септембра 1964. године.

Управитељ је Перка Харамбаша, а њен заменик Славка Копривица. Секретар школе је Јован Бјелица. У односу на прошлу школску годину, конкурсом су примљене Душанка Дејановић, професор математике и физике (уместо С. Ускоковића) и Марија Маретић, наставник физике и математике (уместо М. Миловића). Божо Делибашић прешао је у ОШ *Петар Петровић Његош* у Врбасу.

Структура наставног кадра: 5 професора, 8 наставника, 15 учитеља, 3 стручна учитеља, 2 хонорарна наставника, 2 васпитача, секретар, 2 помоћна службеника, 2 куварице и 6 чистачица, односно укупно 46 запослених.

За ову школску годину припремљене су нове радне књиге за васпитаче у дечијим вртићима, а о томе школу је обавестио ППЗ Скупштине Среза Нови Сад. Књига је обухватала: уписник, прозивник и целокупну документацију о раду васпитача са децом.²

¹Препорука ОО ССРНС Врбас о предузимању мера за даљи рад школских кухиња, бр. 183/64, 21. VII 1964.

²Акт ППЗ Скупштине Среза Нови Сад, бр. 08-7207/1, 6. VI 1964.

Припремајући се за излажење првог броја Летописа школе, Перка Харамбаша, управитељ школе, својим Обавештењем бр. 3, 2. октобра 1964. године, позвала је чланове Наставничког већа, који су у школској 1963/64. години радили у Школи, да се у суботу, 3. октобра 1964. године групно сликају за школски Летопис.

Затим да разредни (одељењски) учитељи и разредне (одељењске) старешине доставе спискове својих (прошлогодишњих) ученика и то по успеху (одлични, врлодобри, добри, довољни и преведени, за све групе по азбучном реду).

Након излажења првог броја Летописа о истом су обавештене школе Општине Врбас: „Пре извесног времена изашао је из штампе први број Летописа наше школе. У уводном делу Летописа (на око 20 страница) дат је материјал о постанку и развоју Врбаса, што може корисно послужити приликом обраде материјала из завичајне наставе, те смо слободни да вас понудимо да набавите први број Летописа наше школе. Цена по комаду је 300 динара“.³

При школи постоје: Пионирски одред Душан Вукасовић, Омладинска организација, Одред Организације извиђача, Подмладак Црвеногкрста.

Одељењско старешинство и број ученика шк. 1964/1965. године⁴

Раз. и одељ.	Број учен.	Одељењски старешина	Раз. и одељ.	Број учен.	Одељењски старешина
I-1	33	Вукица Ђаковић	V-3	31	Милица Радованов
I-2	34	Гаврило Миловић	V-4	31	Јеврем Вујков
I-3	32	Михајло Ђукановић	VI-1	31	Лепосава Сиришки
II-1	27	Танкосава Тадић	VI-2	29	Миљана Пешаљ
II-2	28	Смиљка Мирковић	VI-3	30	Вукашин Ковачевић
II-3	25	Ева Мијушковић	VI-4	29	Антонија Касаш
II-4	32	Љубица Копривица	VI-5	27	Елвира Мојсејев
III-1	33	Јованка Бировљев	VII-1	34	Душанка Дејановић
III-2	31	Босиљка Копривица	VII-2	35	Анђелија Ераковић
III-3	30	Ружица Придрашки	VII-3	36	Маријан Бесермеји
IV-1	32	Љубо Вучковић	VIII-1	31	Спасоје Чабаркапа
IV-2	29	Љиљана Мургашки	VIII-2	30	Лазар Лучић
V-1	32	Марија Маретић	VIII-3	31	Видаа Мирић
V-2	31	Боса Шабановић	27	834	55 полазника у 2
			2	889	одељења вртића

За Дан школе и Дан ослобођења Врбаса, 20. октобра, поред програма за ученике, родитеље ученика и госте, у фоајеу Школе припремљена је изложба ученичких радова из ликовне и техничке области; отварање спортског центра и просторије за друштвену активност; те додељивање прве прелазне заставице најбољим одељењским заједницама, а након тога другарско вече за запослене и госте.

Међу гостима запажен је део друштвено-политичког руководства, а међу њима су: Миљан Вишњевац, Богдан Димитров, Влада Паланчанин, Ђока Андријашевић и др.

³ Акт Школе упућен ОШ „П.П.Његош“ Врбас

⁴ Податак на крају првог полугодишта „Летопис Основне школе „20. октобар“ Врбас, бр. 2/1964-65. године, 16. Летописац је Вукашин Ковачевић.

Спортски центар отворио је Ђока Андријашевић, председник Омладинске организације Општине Врбас. Након тога одиграна је пријатељска утакмица између КК *Врбас* и њихових колега из Суботице.

За Дан ослобођења Врбаса штампани су *Сусрети*, лист ученика ОШ Општине Врбас. У том броју објављени су литарани и ликовни прилози ученика ове Школе.⁵

Одбор за обележавање стоте годишњице смрти Вука Караџића у Врбасу припремио је академију у сали Аматерског позоришта. О животу и делу Вука Караџића говорили су Стеван Гојшина, председник СО Врбас и Коста Јанчић, професор овд. Гимназије. Ученици Гимназије извели су сценски приказ из живота и рада Вука Караџића, *Моје благо у пепелу расте*, у режији Јовице Миросављевића.⁶ Затим је, 7. новембра т.г, у ОШ *Вук Караџић* у Бачком Добром Пољу одржан Сабор просветних радника Општине Врбас, њих око 300.⁷

Програм Сабора чиниле су следеће активности: Отварање изложбе посвећене Вуку Караџићу; Предавање: *Вук као вођа културне револуције*, др Голуб Добрашиновић, кустос Вуковог и Доситејевог музеја из Београда; Предавање: *Вук у својој породици*; Ђуро Гавела, директор Вуковог и Доситејевог музеја; Рецитал: *Стаза нека се зна*, чланови Дrame СНП из Новог Сада и у 20 часова позоришни комад *Народни посланик*, од Бранислава Нушића, чланови СНП.

Поводом Дана Републике, у оквиру организоване посете ученика основних школа (пионира) предузећима и установама у граду, 28. новембра 1964. године, ученици ОШ *20. октобар* посетили су: СО Врбас (25); *Мепол* (20); Трикотажу *Напредак* (25), *Пољоопрему* (25) и ОК Савеза омладине (15 ученика).

Просечан позитиван успех на крају првог полугодишту износио је 70,44%.

На основу члана 40. става 1. Основног закона о избору Радничких савета и других органа управљања у радним организацијама (*Сл. лист СФРЈ*, број 15/64), уместо Школских одбора уведени су Савети. Избори су спроведени 30. јануара 1965. године.

Школа је била у обавези да пре тога усагласи Статут и остала нормативна акта са Законом о ОШ. Управитељ школе улазио је у састав Савета школе (чл. 61. Закона).⁸

У Савет школе изабрани су: Маријан Бесермењи, Милица Радованов, Вида Мирић, Гаврило Миловић, Јованка Бировљев, Љубо Вучковић, Анђелија Ераковић, Ружица Придрашки, Љубица Копривица, Рајко Шоћ, Душанка Дејановић, Драгослав Лазић, Танкосава Тадић и Вукашин Ковачевић. Од укупно 15 чланова Савета, на две године је изабрано осам чланова, а на једну годину седам.

Скупштина општине Врбас, 30. јануара 1965. године, донела је Решење о именовању чланова Савета од представника друштвене заједнице и са Збора бирача.⁹

У шири Савет, поред чланова Радне заједнице (Школе), ушли су чланови бирани од стране Зборов бирача: Милош Савићевић, пензионер; Митар Вујошевић, службеник; Милан Хубер, радник; Перса Пушкарић, радник; Ђорђије Рмуш, службеник; Марија Фуско, службеник и Радослав Гаговић, економиста.

⁵За лист *Сусрети*, учитељи и разредне старешине треба ли су до 30. X 1964. године да сакупе по 30 динара. АОШ20ОВ, *Књига обавештења 1963-1965, Саопштење управитеља школе*, бр. 8, 26. X 1964.

⁶Скупштина КПЗ Србије, 26. X 1964. године, установила је *Вукову награду*, коју ће додељивати организацијама, установама, институцијама и појединцима за постигнуте резултате, изузетне вредности, на подручју ширења културе и просвете. *Вукова награда* заменила је дотадашњу *Седмојулску награду*.

⁷АОШ20ОВ, *Књига обавештења 1963-1965*, бр. 7, 22. X 1964.

⁸*Закон о основној школи, Сл. гласник СРС*, бр. 31/64.

⁹*Акт СО Врбас*, број 01-848, 3. II 1965.

Од стране СО Врбас именовани су: Милорад Мушикић, службеник; Ђуза Булатовић, лекар и Стеван Гуљаш, радник.

Савет за просвету СО Врбас, 15. јануара 1965. године, упутио је свим школама на територији Општине препоруку: „Пошто ће у 1965. години доћи до извесног повећања дохотка школама, а тиме и до повећања средстава намењених за лична примања просветних радника, то се препоручује свим школама да пређу на награђивање према раду, тј. да лична примања деле према правилнику, напуштајући систем платних разреда дат у Закону о јавним службеницима“.¹⁰

У четвртак, 11. марта 1965. године у школи је гостовао Милован Барјактаревић, тада познатији гуслар Југославије.¹¹

У жељи да се сагледају резултати рада и евентуални недостаци у настави, одржан је, 1. марта 1965. године, радни састанак са просветним саветницима и члановима Савета у ширем смислу. Тада је Сима Цревар, просветни саветник ППЗ Скупштине Среза Нови Сад, поднео извештај о запажању просветних саветника приликом обиласка Школе.¹²

Између осталог, он је изнео: „Иако је ваша комуна изградњом ове школске зграде учинила видан скок у правилном решавању проблема школског простора, ипак до данас ни у овој школи, која на први поглед импонује, нису створени много бољи услови за наставу него што их имају остале основне школе у месту.

Осећа се недостатак простора за физичко-хемијски кабинет. Употреба ђачке радионице је практично немогућа, услед малог простора и недовољне опреме.

Опремање школе наставним средствима и училима врши се континуирано, према могућностима, незапостављањем ниједног наставног предмета. Међутим, према Нормативу, школа је опремљена једва са 30% од онога што би требала да има“.¹³

У недељу, 9 маја, на Дан победе, ученици и запослени Школе присуствовали су, у центру града, испраћају Штафете младости. У част Дана младости и 20 година слободе, 24. маја 1965. године у дворишту централне зграде, организована је логорска ватра. Поред пригодног програма, првоборци-револуционари евоцирали су своје доживљаје из НОБ-а.

Поводом Дана младости, 25. маја т.г, Савет Пионирског одреда *Душан Вукасовић* наградио је књигама најбоље пионире, њих 44, а Актив Савеза омладине 71 омладинца.

Наставничко веће, на предлог Комисије за такмичење, по четврти пут прогласило је најбоља одељења у учењу, дисциплини и хигијени. Као најбоља одељења млађег узраста проглашена су: I₃, II₂, III₃ и IV₄, која су делила прво место. За најбоље одељење старијег узраста проглашено је V₁. У овом узрасту као најуспешније одељење проглашено је VI₅, које је поправило највише слабих оцена између два проглашења (са 34 на 18), и награђено једном позоришном/биоскопском представом, на крају наставне године.

¹⁰Препорука Савета за просвету СО Врбас, 17. I 1965.

¹¹„Потребно је да сви ученици присуствују овом јавном часу народне поезије, јер ће то користити у настави српскохрватског језика сваком ученику“. АОШ200В, *Књига обавештења 1963-1965*, бр. 7, 20. II 1965.

¹²Доношењем Закона о просветно-педагошкој служби априла 1965. године, ова служба се издвојила из оквира управе при срезovima и општинама и формирају се заводи као самосталне установе. Ступањем на снагу овог закона поклапа се укидањем срезова у АПВ и потребом реорганизације бивших средњих завода који су привремено наставили да раде као одељења Покрајинског завода за опште и стручно образовање. Општине су, међутим, биле у обавези да до 1. IV 1966. обезбеде, саме или удружене, деловање ППЗ службе на својој територији. *Извештај о раду МО ППЗ Врбас-Бечеј*, од 1. IX 1966. до 31. XII 1967.

¹³Тадашњи статистички подаци за Срез Нови Сад износили су по: врсти 25,70%, количини 24,60% и по вредности 22,10%, а за Комуно (Општину): 34,10%, 32,90% и 31,40%.

Четвртивоз *пријатеља позоришта*, 8. јуна 1965. године, довезао је 968 малишана из ОШ Општине Врбас. Међу њима је 120 ученика ове Школе, по 10 најбољих ученика из V, VI и VII разреда. Та посета организована је под мотом *Посетимо награђене посете*, када су им изведене представе *Халелуја*, од Лебовића, на Великој сцени и *Свет*, од Б. Нушића, на сцени *Бен Акиба*.¹⁴

Ученичке слободне активности подељене су на: културно-просветне секције, секције за техничко образовање и научне групе. Донета је одлука да се ученици могу укључити у рад само две секције.

Ученици и наставници радили су на што ширем повезивању Школе и друштвене средине. Овај рад се одбијао путем рада разних секција и организација. За своје залагање и постигнуте успехе Школа је добила више признања у виду награда, похвала и признања.

1. У Акцији *Најлепши цвет 1965*, Школа је освојила прву награду, библиотеку у вредности од 50.000 динара. Акцију је организовала Друга месна заједница у Врбасу.¹⁵

2. У оквиру такмичења у част Дана младости, за најуређеније двориште у Општини Врбас, које је организовао Општински комитет СО Врбас, Школи је додељена прва награда, у висини од 20.000 динара.

3. На тему *Двадесет година у слободи*, другу награду у висини од 5.000 динара добила је Анђа Кривокапић, ученица VII₃ одељења. Награду је доделио Комитет омладине, у част Дана младости.

4. За учествовање на конкурс који је организовао Општински завод за запошљавање радника, на тему *Моје будуће занимање-моја лична и друштвена срећа*, другу награду освојила је Даница Кривокапић, ученица VIII₂ одељења, а две треће награде освојиле су Ирена Ереиз, VIII₃ и Драган Кнежевић, VIII₂ одељења.

5. У час двадесете годишњице ослобођења Врбаса, на изложби дечјих радова Општине Врбас, награђени су радови Јулкице Костић, VII разред, Ирине Кошарко, V разред и Мирослава Келеча, V разред.

6. Признање Школи, за успешно учешће на VI изложби ликовних радова деце Југославије доделио је Центар за ликовно васпитање деце и омладине Војводине у Новом Саду. На поменутој изложби изложена су 4 рада ученика ове Школе, и то: Веселина Милићевића *Бокал*; Радована Годоровића *Његош*; Јована Фехера *Висабаба* и Милете Радованова *Куће*. У ужи избор ушло је 100 радова ученика ове Школе.

7. У свечаном новогодишњем броју листа *Дневник* објављен је цртеж Меланије Паливоде, ученице VI₃ одељења.

8. За учествовање на Општинској смотри хорова, фолклора и оркестара, Школа је добила три дипломе.

9. У разним спортским дисциплинама ученици Школе освојили су више других и трећих места.

Такмичење ученика у оквиру наставних предмета одвијало се у оквиру Школске олимпијаде. Домаћин шк. 1964/65. годину била је ОШ *Светозар Милетић* у Врбасу. На овом такмичењу из математике учествовали су ученици VII и VIII разреда ове Школе.

---

¹⁴Не памти се да је СНП у Новом Саду у једном дану имало толико гледалаца, као 7. јула 1962. године. Већ рано ујутро, стигао је из Врбаса *возпријатеља позоришта*, како су га тада назвали. Дошли су њиме ученици ОШ из Врбаса. Ова иницијатива прерасла је у традицију и она несумњиво представља зачетак новог вида културног и организованог викенда за децу, каквих је до тада било мало.

¹⁵„Школа, разред, одељење, група ученика која станује у истој згради или ученик-појединац који гаји цвеће треба да се пријави у року од 2 дана школи, ако жели да се такмичи. Цветови пријављених ученика биће прегледани од 15. до 20. јуна“. АОШ20ОВ, *Књига обавештења 1963-1965*, бр. 24, 26. IV 1965.

Најбољи резултате постигли су Славица Килибарда, VII разред, и Слободан Бркић, VIII разред, који се пласирао и на Среско такмичење.¹⁶

Фото-секција је једна од најопремљених секција у Школи и сама је финансирала свој рад. Одред извиђача да би дошао до финансијских средстава организовао је, са ученицима старијих разреда, брање кукуруза. Од уложеног рада на овим акцијама добијено је преко 100.000 динара. Уз доплату родитеља и радних организација за преко 200 ученика организовано је летовање у одмаралишту Извиђачког одреда на Букуљи код Аранђеловца. Одељење за народну одбрану у Врбасу изашло је у сусрет Одреду и далона коришћење целокупну опрему: шаторе, казане, посуђе, разгласни уређај и остало.

Завршна приредба поводом краја наставне године, одржана је 20. јуна 1965. године, на теренима школског спортског центра. „Ученици, позовите своје родитеље да присуствују вашој приредби, коју сте за њих организовали“, каже се у Обавештењу управитеља школе, Перке Харамбаше (бр. 32), од 19. јуна т.г.

Табеларни преглед успеха одељења на крају наставне године

Раз. и одељ.	Одељењски старешина	Позитиван успех (%)	Раз. и одељ.	Одељењски старешина	Позитиван успех (%)
I-1	Вукица Ђаковић	96,97	V-3	Милица Радованов	78,78
I-2	Гаврило Миловић	97,04	V-4	Јеврем Вујков	64,51
I-3	Михајло Ђукановић	97,05	VI-1	Лепосава Сиришки	83,86
II-1	Танкосава Тадић	92,31	VI-2	Милијана Пешаљ	76,67
II-2	Смиљка Мирковић	96,43	VI-3	Вукашин Ковачевић	83,34
II-3	Ева Мијушковић	92,59	VI-4	Антонија Касаш	68,98
II-4	Љубица Копривица	93,55	VI-5	Елвира Мојсејев	65,39
III-1	Јованка Бировљев	90,90	VII-1	Душанка Дејановић	71,43
III-2	Босиљка Копривица	100,00	VII-2	Анђелија Ераковић	61,80
III-3	Ружица Придрашки	100,00	VII-3	Маријан Бесермењи	58,33
IV-1	Љубо Вучковић	82,76	VIII-1	Спасоје Чабаркапа	100,00
IV-2	Љиљана Мургашки	89,66	VIII-2	Лазар Лучић	82,75
V-1	Марија Маретић	65,63	VIII-3	Вида Мирић	93,33
V-2	Боса Шабановић	61,29			

У овој школској години са позитивним успехом разред је завршило 83,23% ученика. Од тога су 172 ученика саодличним успехом и 187 ученика са врлодобрим успехом, што је више од 1/3 ученика.

По шести пут у току ове школске године додељене су прелазне заставице најбољим одељењским заједницама за постигнути успех у учењу, владању и хигијени. Сумирајући постигнуте успехе у такмичењу, награду од 10.000 динара освојило је П₂, које је до тада четири пута освојило награду (заставицу), а награду од 90.000 динара поделиле су одељењске заједнице VI₁, V₂, V₁ и V₃.

¹⁶Летопис школе, бр. 2, 24, 52-53.